

MOTIVACIJA I 5 POTREBA DAROVITIH UČENIKA

Radionica za nastavnike

01

"DA SAM JA TAJ UČENIK" – zagrijavanje

Perspektiva iznutra

1. Zamislite da ste vi darovit učenik. Sjednite u SVOJU vlastitu učionicu. Imate 9 godina.
2. Individualno, 5 min – pišete odgovore:
3. Bi li imao/la dovoljno prostora za svoja pitanja? | Bi li se dosađivao/la? Koliko često?
4. Bi li nastavnik vidio tvoj potencijal – ili tvoje ponašanje?
5. Bi li se usudio/la biti kreativan/a i neobičan/na?
6. Bi li svaki dan naučio/la nešto novo? | Bi li se osjećao/la prihvaćenim/om?

Koji je bio najteži odgovor? Što biste sutra promijenili?

03

AKTIVNOST: Anegdota o hrabrosti

Analiza anegdote

1. Grupe od 3 osobe, ista 3 pitanja:
2. 1) Što je nastavnica prepoznala u ovom učeniku? Što je "vidjela" iza jedne rečenice?
3. 2) Što bi se dogodilo kod "drugog tipa" nastavnika? Je li se to moglo dogoditi u vašoj školi?
4. 3) Kad biste vi bili na njezinom mjestu – kako biste reagirali? Zašto?

Zaključak: nastavnica je vidjela originalnost, hrabrost, intrinzičnu motivaciju i nekonformizam. To su osobine koje se najčešće kažnjavaju, ne nagrađuju.

04

MOTIVACIJA:

1-2-BUM

unutarnja vs. vanjska

Dva tipa motivacije

VANJSKA motivacija

- Uči zbog ocjene
- Radi jer mora
- Pita: "Hoće li biti na testu?"
- Prestaje bez nagrade
- Pripisuje uspjeh sreći ili zadatku

Nagrada – da ili ne?

UNUTARNJA motivacija

- Uči jer ga zanima i veseli
- Radi jer osjeća rast
- Pita: "Kako bih dublje istražio?"
- Nastavlja i bez nagrade
- Pripisuje uspjeh vlastitom trudu

05

ZAŠTO DAROVITI GUBE MOTIVACIJU – 5 uzroka

UZROK 1 · DOSADA

Daroviti usvajaju gradivo 2–5× brže od vršnjaka.

Kada nastavna jedinica koja traje tjedan dana ne nudi ništa novo, učenik gubi interes..

Kako to izgleda:

ometanje nastave, sanjarenje, ubrzano i nemarno rješavanje, odbijanje sudjelovanja ('pa znam to')

! Dosada nije lijenost. Dosada je signal neiskorištenog potencijala.

UZROK 2 · IMPERATIV USPJEHA – teret koji guši

- Okolina stalno očekuje uspjeh jer „ionako mogu” → preopterećenje, umor, zasićenje.
- Perfekcionizam koji paralizira: „Bolje ne početi nego napraviti loše”
- Izbjegavanje izazovnih zadataka iz straha od neuspjeha.
- Paradoks: što više hvalite inteligenciju („Ti si pametan!”), to manje učenik prihvaća izazove.
- ✓ Rješenje: hvalite TRUD i PROCES, ne rezultat i sposobnost.

UZROK 3 • NEDOSTATAK AUTONOMIJE

- Daroviti imaju razvijenu unutarnju motivaciju – žele sami istraživati i birati put do rješenja.
- Kada nastava ne nudi izbor i traži reproduciranje gotovih znanja → frustracija i otpor.
- Teorija samoodređenja (Deci & Ryan): intrinzična motivacija zahtijeva AUTONOMIJU, KOMPETENTNOST i POVEZANOST.
- Pitanje za nas: Gdje u našoj nastavi učenik uistinu bira?

UZROK 4 · NEADEKVATNI ZADACI

- ✗ Dajemo im 'više istog' – isti tip zadataka, samo više.
- ✗ Koristimo ih kao 'pomoćne nastavnike' – neka pomognu slabijima.
- ✗ Dajemo im 'slobodno vrijeme' kad završe – bez smislenog cilja.
- ✗ Odvajamo ih od razreda bez podrške – rade sami, u vakuumu.
- Rezultat: učenik koji nikada ne nauči kako učiti jer mu nikada nije bilo teško.

UZROK 5 · TEMPERAMENT, SLIKA O SEBI, DVOSTRUKE POTREBE

- Temperament: neki učenici negoduju prema nametnutim aktivnostima – to direktno utječe na učenje.
- Slika o sebi: daroviti brzo postaju svjesni vlastite različitosti. Neki se dobro nose s tim, drugima je to izvor stresa → skrivaju darovitost da bi bili prihvaćeni.
- Dvostruke potrebe: ADHD, disleksija, spektar autizma + visoki potencijal. Škola se fokusira na teškoće, potencijal ostaje neprepoznat.
- Neujednačeni razvoj: kognitivno napredni, emocionalno u razini vršnjaka – asinkronost je normalna.

5 potreba koje okruženje često ne zadovoljava

RAZUMIJEVANJE

Asinkroni razvoj: intelekt daleko ispred emocije. Prihvati različitost. Razgovaraj s cijelim timom.

OBOGAĆENJE

Glad za znanjem ne smije biti zanemarena. Ne odbacuj pitanja. Ako nemaš odgovor – istražujte zajedno.

STJECANJE VJEŠTINA

Analiza, sinteza, evaluacija – ne događa se automatski. Planirati zadatke na višim razinama Bloomove taksonomije.

MOGUĆNOST NEUSPJEHA

Nikad ne nauče kako učiti. Stvoriti sigurno okruženje za rizik. Pohvaliti hrabrost pokušaja.

KONTAKT S VRŠNJACIMA

Daroviti se osjećaju usamljeno. Organizirati grupni rad sličnog profila. Pratiti znakove skrivanja potencijala.

06

KAKO POTICATI MOTIVACIJU

5 obilježja nastavnika koji motivira darovite

EMPATIČNOST

Vidi kada je učeniku teško, čak i kad to ne pokazuje. Ne pretpostavlja da mu je sve lako.

AUTENTIČNOST

Nije se bojati reći 'ne znam'. Otvori to kao zajednički istraživački prostor.

POVRATNA INFO

Jasna, specifična, pravovremena – usmjerena na aktivnost, ne na osobu.

PODRŠKA KROZ NEUSPJEH

Modelira kako se nosi s neuspjehom. Učenik koji to ne vidi – ne zna kako to procesuirati.

Preporuke za poticanje motivacije

- Ostvarite odnos s učenikom – vidite osobu iza ponašanja.
- Imajte na umu tri osnovne psihološke potrebe.
- Prepoznajte dvostruku darovitost – IOOP
- Provjeriti polazište – što učenik već zna o temi
- Element iznenađenja: kontradiktorni pokus, neočekivani gost, provociranje zablude.
- Humor
- Nagrađujte zalaganje i trud – ne samo rezultat. Učenik koji uspjeh pripisuje trudu više se trudi.
- Jasne, specifične, pravovremene povratne informacije. Negativna PI → uvijek na aktivnost, nikad na osobu.
- Učenik kao aktivni sudionik: projekti, eksperimenti, igranje uloga, simulacije, istraživačka nastava, problemska nastava.
- Postanite VODITELJ, ne stručnjak. Umjesto davanja informacija – pomozite im da ih sami otkriju.
- Što želiš znati o...?

Povratna informacija koja motivira (vs. demotivira)

✗ Demotivirajuće

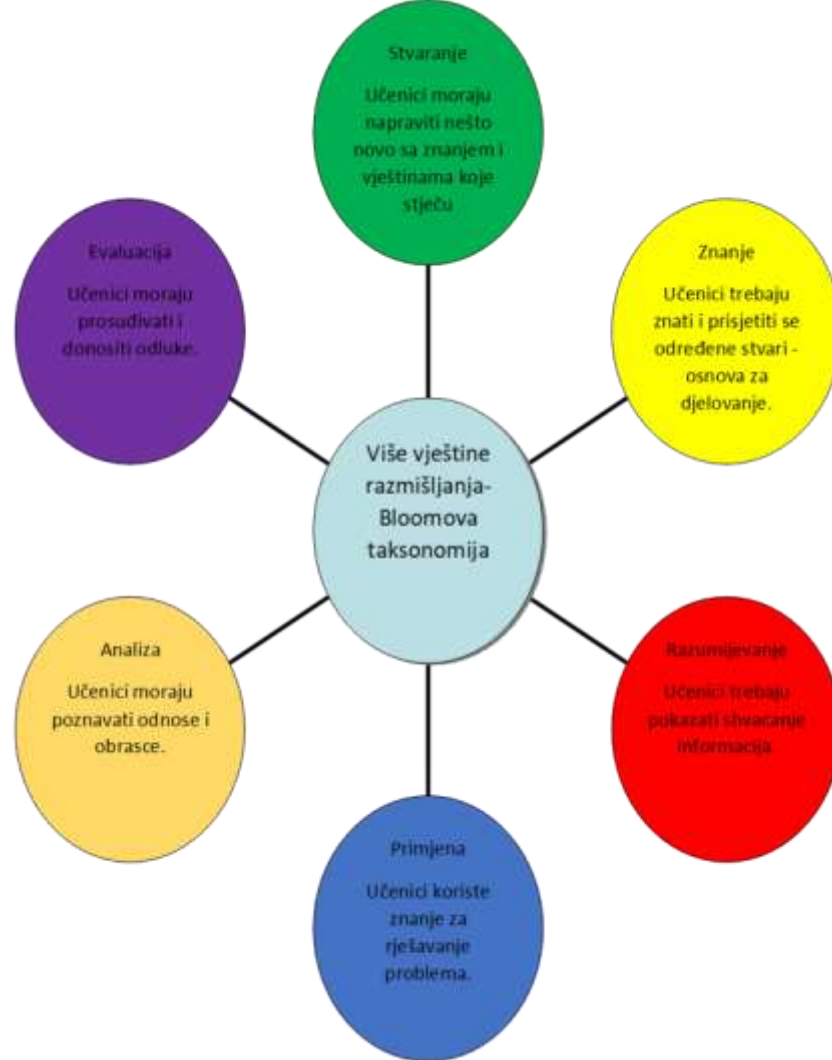
- 'Bravo, odlično si to riješio!'
- 'Ti si uvijek tako brz.'
- 'Mogao si bolje.'
- 'Znaš to, pomozi Ani.'

✓ Motivirajuće

- 'Vidim kreativno rješenje – kako si na to došao?'
- 'Uložio si pravi napor u traženje rješenja.'
- 'Što bi promijenio drugi put? Što si naučio?'
- 'Imam izazovniji zadatak za tebe.'

06

BLOOMOVA TAKSONOMIJA

Bloomova taksonomija – pitanja i aktivnosti po razinama

1 ZNANJE

Pamćenje i prepoznavanje

Što je...? Tko je...? Kada...?
Gdje...?
Nabroji... Definiraj... Prepoznavaj...
Koje su glavne karakteristike...?

2 RAZUMIJEVANJE

Tumačenje i objašnjenje

Kako biste objasnili...? Možete li sažeti...?
Koje su sličnosti/razlike između...?
Što bi se dogodilo da...?

3 PRIMJENA

Rješavanje u novim situacijama

Kako biste ovo primijenili na...?
Koji pristup biste koristili za rješavanje...?
Provedite eksperiment koji dokazuje...

4 ANALIZA

Rastavljanje i traženje uzoraka

Koji su dokazi za...? Što možete zaključiti?
Kako se elementi kombiniraju?
Istražite moguće buduće posljedice...

5 VREDNOVANJE

Prosudba i obrana stava

Na temelju čega možete opravdati...?
Koji su argumenti za i protiv...?
Kako biste procijenili vrijednost...?

6 KREIRANJE

Stvaranje novog i originalnog

Kako biste promijenili/poboljšali...?
Možete li osmisliti novi način za...?
Što bi se dogodilo da...? Predloži alternativu.

★ Za darovite učenike: sustavno dizajnirajte zadatke na razinama 5 i 6.

KLJUČNE PORUKE ZA PONIJETI

1

Daroviti ne trebaju VIŠE – trebaju DRUGAČIJE. Pet potreba su smjernice, ne lista zadataka.

2

Jedno pitanje koje nastavnik ne odbaci može promijeniti učenikov odnos prema predmetu.

3

Unutarnja motivacija se ne može nametnuti – možemo samo stvoriti uvjete u kojima izraste.